

Přírodní zahrady jsou klimatické zahrady

Jste přírodní zahradník či zahradnice? Pak pracujete pro klima už teď

O tom, že probíhá změna klimatu, snad dnes už nikdo nepochybuje. Nedávno se nám tento problém připomněl katastrofálními povodněmi. Říkáte si, že je to příliš velké téma, které mohou vyřešit politici na světových zasedáních, ale ne vy? Omyl! Kromě šetření zdrojů, snížení užívání auta a dalšího chování vedoucího k trvalé udržitelnosti může každý z nás na své zahradě (či jinde v okolí) alespoň malou kapkou přispět do moře opatření proti změně klimatu. Máte-li přírodní zahradu, řadu těch opatření již děláte. Pojďme se na ně stručně podívat. Podrobně se tématům věnují další články z naší série.

Aby se nám planeta nepřehřívala, potřebujeme zabránit jejímu vysoušení. To zahrnuje práci s **vodou, půdou a rostlinným krytem**. S klimatem souvisí i **přírodní rozmanitost – biodiverzita**. Každý druh rostliny, živočicha či například houby má rád jiné podmínky. Některý potřebuje jen úzké rozmezí (žije třeba v suchu na slunci či ve vlhké hluboké půdě), jiný vydrží opravdu hodně. Čím pestřejší budeme mít zahradu a krajinu, tím menší jsou ztráty při výkyvech počasí a tím rychleji se prostředí vrátí do normálu. Vše výše zmíněné je provázané, ani v níže uvedených bodech tedy témata nelze oddělit.

Pro klima i biodiverzitu v zahradě většinou platí, že méně zasahování je více. **Zahrada není obývací pokoj a příliš velký úklid jí neprospívá**. Není dobré bez rozmyslu stále sekat, hrabat, kácet, prořezávat, stříhat suché a odvážet a pálit biomasu. Stejně jako není dobře zasahovat do půdy hlubokým rytím. Proč? Projďme si to jednotlivě:

Nenechte vodu zbytečně odtékat

Sbírejte dešťovou vodu k zalévání i použití v domácnosti (splachování). Nezpevňujte zbytečně povrchy, voda se potřebuje vsakovat. Tam, kde je zpevnění nezbytné, použijte raději materiály či technologie, které propouští vodu (nášlapné kameny, zatravnovací dlažba, pálené cihly, mlatová cesta...).

Trávník pro váš pohyb nemusí být v létě poušť

Intenzivně sekaný trávník bere vodu a ničí půdu, protože tím, že neustále rostliny zraňujeme, a navíc odebíráme biomasu, nutíme je nadměrně doplňovat vodu i živiny. Navíc se v něm udrží jen málo druhů rostlin i živočichů. Klimatu tedy prospějeme, budeme-li sekat méně často a necháme-li na vhodném místě místo trávníku květnatou louku.

Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

Podzimní listí jako peřina a dům i jídlo

Listí určitě nevyhrabávejte z trávníku všechno, ale jen to, které potřebujete na pokrytí holých záhonů. Listy na ploše zahrady dodají živiny trávníku a poskytnou životní prostředí drobným organismům, které zvyšují druhovou pestrost zahrady a pomáhají ji tak zachovat zdravou. Zbytky listů pak vyhrabete až na jaře a použijete do kompostu, stejně jako ty, které se nestihly rozložit na přikrytých záhonech.

Záhon nám správnou péči vrátí v podobě úrody i s minimem zálivky

Záhon jen jemně kypřete po povrchu motyčkou nebo ploskořezem. Hluboké rytí, kdy převracíte zeminu, narušuje přirozené prostředí půdy a tím kazí i její vlastnosti související se zadrží vody. Hodí se jen na rychlé založení záhonu, pokud jsme si místo nepřipravili dopředu mulčováním.

Nenechávejte záhon holý. Pokud zrovna nic nepěstujete, využijte zelené hnojení (zasejte například svazenku) nebo nahrabejte na záhon spadané listí. Zvažte také využití mulče mezi pěstovanými plodinami. Mulč se ale nehodí vždy. Pokud máte zahradu s jílovitou půdou ve vlhčí oblasti, pak mulč v sezóně nepotřebujete, protože půda drží vodu dobře a mulč by naopak podporoval plzáky. Na záhony nepokládejte žádné plachty proti plevelu, mulčujte jen přírodním materiálem. Půda pod plachtou nedýchá, degraduje, její schopnost zdravé zádrže vody klesá a biodiverzita se snižuje.

Na okrasných záhonech nestříhejte odkvetlé rostliny. Suchá plodenství vypadají v zimě dobře, navíc nesou semena pro ptáky i na samovýsev, suché listy chrání trvalky před mrazem, takže je nemusíte přikrývat, a poskytují úkryt živočichům.

Stromy a keře pro ochlazení, bydlení i žaludek

Dostatek listnatých keřů a stromů zvlhčí a ochladí vzduch a také dodá půdě stín i živiny v podobě opadu. Různě hluboký kořenový systém u různých druhů pomůže vodě dostat se do půdy. Keře a stromy také zabrzdí vítr a brání erozi. Nezanedbatelný je i význam pro biodiverzitu (úkryty, potrava). Řezem zasahujeme do dřevin s rozmyslem. Příliš tvarované dřeviny, které jsou zbavovány velkého množství biomasy, plní jen omezeně svou ekologickou funkci a také mají nižší životnost.

Hrajte si s podsadbami

Vyzkoušejte stromy podsadit vhodnými bylinami. Je to pro ně lepší než žíznivý trávník, zbavíte se manipulace se sekačkou či kosou pod nižší korunou, a navíc prospějete biodiverzitě i estetice v zahradě. Je potřeba vybrat rostliny, které snášejí stín a hezky pokryjí půdu, u ovocných dřevin také dbáme na to, abychom tam mohli v potřebnou dobu vstupovat. Vhodné jsou například různé druhy a kultivary kakostů.

Prvky přírodní zahrady dobře podporují klimatickou funkci jak v ochlazení, tak v zadrži vody a také přírodní rozmanitost – biodiverzitu. Níže je uvádíme i s jejich službou pro klima:

Živý plot z planých keřů	Zvyšuje biodiverzitu, protože poskytuje úkryty a potravu (například bobule), drží vodu v půdě, poskytuje stín, díky listové ploše zvlhčuje vzduch.
Květnatá louka s planými rostlinami	Zvyšuje biodiverzitu díky tomu, že poskytuje nektar a úkryty drobným živočichům, navíc brání odparu z povrchu.
Květnatý trávník	Zvyšuje biodiverzitu.
Divoké porosty a divoký koutek	Plní všechny výše zmíněné funkce, poskytují klid svým obyvatelům.
Mimořádná (vlhká nebo suchá) stanoviště	Zvyšují biodiverzitu, protože mohou hostit specializované druhy.
Listnaté stromy a domácí jehličnany	Platí vše podobně, jako je tomu u keřů, stromy navíc poskytují více typů úkrytů v kmenech, a to nejen v dutinách, ale i v prasklinách, například od mrazu. Jejich listová plocha je mnohem větší než u keřů, více tedy ochlazuje prostředí. Do dřevní hmoty také ukládá více C než keře.
Domácí/ekologicky cenné květiny a kvetoucí trvalky	Zvyšují biodiverzitu, protože poskytují nektar a úkryty drobným živočichům.
Kompost	Pomáhá přirozeně zlepšit půdu, máme-li ho z vlastních zdrojů ze svého zahradního odpadu, nezatěžujeme klima dovozem materiálu na hnojení odjinud.
Užívání k přírodě šetrných materiálů a postupů	Nepoužíváme materiály, jejichž výroba zbytečně zatížila klima (plasty), ideálně užíváme materiály lokální a odpadové (cihly ze zbourané stodoly...).
Domečky pro zvířecí pomocníky	Zvyšují biodiverzitu.
Využití dešťové vody	Pomáhá zadržet vodu v krajině.
Mulčování	Pomáhá zadržet vodu.
Zeleninové záhony a bylinky	Zvyšují biodiverzitu – poskytují nektar a pyl.
Ovocná zahrada a bobulové keře	Při správné péči (tedy když přehnaně neořezáváme) platí totéž jako pro jiné stromy a keře.
Smíšená kultura /střídání plodin/zelené hnojení	Podporují kvalitu půdy a biologickou ochranu.
Vodopropustné zpevněné plochy a cesty	Pomohou vodě do půdy.
Nevytvářet světelný smog	Pomáhá zachovat biodiverzitu (živočichové tolik nehynou zmatení nepřirozeným světlem).
Zahrada je téměř bez plastů	Výroba a dovoz plastových věcí zatěžují klima a zahradu mikroplasty.
Péče o zahradu je přátelská k živočichům	Zvyšuje biodiverzitu.

Pro více informací: www.prirodnizahrada.eu a FB: Přírodní zahrada z.s.

